

BANDERA

DEL POBLE CATALA

39
Març
1947

BARCELONA

ANY III Núm. 6

C.E.H.I.

Dignitat Catalana davant la mort

Oferim als nostres lectors una poesia inèdita que ens ha tramès Ventura Gassol dedicada a la memòria del President de Catalunya Lluís Companys.

Al mateix temps que regraciem a l'amic Gassol la seva atenció volem comentar un dels aspectes de la mort del President.

Nosaltres creiem que la política catalana s'interrompé el Juliol de l'any 1936. L'encert o el desencert dels governants pot jutjarse fins aquell moment històric; després la vida col·lectiva vingué determinada per unes situacions de força que el catalanisme ni provocà ni desitjà. Quan en un país l'Exercit deixa d'ésser la garantia de la pau pública i de la llibertat, la defensa improvisada de les institucions és dolorosa i gairebé sempre fa possible l'arbitrarietat i el desordre.

No és l'hora de revisar l'obra política del President de Catalunya anterior al 1936. I si intentem jutjar-ne la posterior fem primer examen de consciència per tal de considerar si en el fracàs d'aquell primer any de guerra que ens deshonrà col·lectivament hi tenim o no la nostra part de culpa.

Ara com ara en aquests moments de silenci nacional el Presi-

dent sacrificat representa el més pur concepte de la dignitat catalana davant la mort. Per això nosaltres rebutjem tota interpretació que pretengui enterbolir la seva memòria; les culpes, els desencerts, les falles polítiques, no tenen consistència davant l'exemplaritat de la mort del President. Aquells que intentessin blasmar l'home, haurien de trepitjar la bandera de Catalunya xopa de la seva sang; la bandera que nosaltres hem alçat immortal i insubornable alhora.

L A M A

A la memòria del President Companys

*Volgué morir descalç, i, ara, de nit,
arriba de puntetes a la porta
i ens trobem vora el capçal del llit.*

*Ombra com és, li queda una mà forta
i astut, ens senya contra tot mal son.
Torna la fe a l'esperança més morta*

*que arbori un foc o fa brollar una font,
forja una espassa o romp una corona,
alça una forja o arrossega un tron.*

*Tem-l'ho, botxi; quan l'esguard se n'adona,
ja duus marcats els cinc dits de la mà.
No hi ha traïdor per fosca i per pregona*

*que sigui l'ombrà, que no el vegui clar.
Sorge, que ens vens a escupir al front, blasfema
a flor d'orella i al peu de l'altar:*

*Aquella mà que tu ja creies sema,
ara, la veus aparèixer a l'espai.
Hi anuncia ton hora suprema*

*i l'ha d'estrènyer més forta que mail
Orb de sang; ti vas dar mort cruenta
i, ara, en comences a sentir l'esglai,*

*que es gira un vent d'oratge que espaventa.
Mariners, a l'arjau i proa al born,
que per d'amunt d'aquest cel de turmenta
ja trenca l'alba! O nunci del retorn!*

VENTURA GASSOL

Convocatoria nacionalista

Els ideals nacionalistes foren, a Catalunya, els qui millor resistiren l'empenta barroera dels mitjans victoriosos. El nostre poble no acceptà mai, ni en els moments de màxima preocupació domèstica, la idea de que la desfeta perdurés i ben aviat l'acció organitzada demostrà l'encert d'aquesta creença.

Les primeres publicacions clandestines catalanes foren d'una remarcable significació nacionalista; com també ho foren els primers tràfecs de frontera i l'intent d'aportació catalana en la lluita enfront de les nacions totalitàries, malmès per causes difícils de judicar en el present.

Al maig de les organitzacions netament nacionalistes i dintre de les catalanes en general, els postulats del nacionalisme català han guanyat terreny fins el punt de que avui ningú dubta que la tònica patriòtica s'accentuarà quan la lluita política sigui lliure i a plena llum. Però el curs dels aconteixements en la clandestinitat fa pressentir que per a nosaltres se'ns acosta una hora de gran responsabilitat ja que si la política catalana emprèn la nostra direcció, haurà arribat el moment de que els nacionalistes siguem l'element decisiu en la política nacional compartint en un pla actiu les responsabilitats i les iniciatives.

La nostra temença és de que tots plegats no estem preparats per a fer front a aquesta exigència perquè no comptem amb l'organització que aplegui totes les fraccions nacionalistes. Pensem que a l'Abril del 1931 s'originà la primera gran crisi nacionalista al repartir-se els nacionalistes entre tots els partits i organitzacions catalanes. Molts d'ells, que no per això claudicaren de llur ideal, recolzaren a la majoria; d'altres s'integraren en entitats culturals. L'organització de "Palestra", l'obra de la qual ha estat definitiva, es cuidà de mantenir i multiplicar un excel·lent planter. L'acció dels integrals dirigits per aquell gran cor que fou En Daniel Cardona, ha estat la més pura que ha tingut el catalanisme. . .

Totes aquestes reflexions pesen damunt del nostre ànim conscient i el despullen de cop de tot dilettantisme. Ni el romanticisme polític d'hair ni l'afany combatiu d'avui són suficients per a justificar-nos ni definir-nos. Al nacionalisme li ha arribat l'hora de l'eficàcia, de la concreció política.

La reincidència en els errors passats fóra inadmissible. A l'hora de rependre la tasca pública, haurem de rectificar-los, i haurem d'actuar pensant en nosaltres en els companys que es mantenen fora de la nostra disciplina i en els de les noves promocions que hau de venir. Caldrà bandejar l'esperit de sector, el clima minoritari dintre del que hem mogut fins avui i aquell lirisme excessiu i anacrònic que ens ha fet ésser més amant a cantar les excel·lències de la llibertat que no a pensar en el que cal lluitar per a obtenir-la i defensar-la.

Hem d'encarar-nos amb els problemes que Catalunya té plantejats i hem d'organitzar-nos per tal de constituir, el grup decisiu de la seva política. La tendència dominant a Catalunya, el nacionalisme, no pot estar representada per una feble minoria; aquesta paradoxa solament podria donar-se per culpa de les nostres deficiències interiors. La caiguda del franquisme ens ha de trobar a punt. Per a quan això succeeixi hem de tenir plantejada tota una línia política que haurà

CONSIGNES

CREEM amb el nostre exemple la unitat d'acció. Si un ideal comú ens uneix, per què han de separar-nos les etiquetes polítiques?

RECORDEM-NOS de que el catalanisme, no és solament una política; és també una moral i una cultura. Aviat arribarà l'hora de demostrar ho

PREPAREM-NOS. La caiguda del franquisme potser no ens portarà la llibertat, però ens furnirà l'oportunitat de treballar obertament per ella.

d'influir en la direcció del catalanisme.

Meditem el que hauria ocorregut a Catalunya si a l'any 1931 una promoció nacionalista eficient, preveient que la caiguda de la monarquia no podia representar la llibertat, haves estat disposada a treure partit de la nova situació i havés procurat ocupar els ressorts del poder. Ben segur que els resultats haurien estat diferents dels obtinguts per aquells que es lliuraren a una eufòria idealista i al primer contacte amb la realitat feren una cosa pitjor que fracassar, es dividiren. . .

Meditem i evitem recaure en els mateixos errors en el seu dia. Arrapem-nos a la idea de romandre units; que per si sol aquest propòsit és tota una política. Fem la unió de baix a dalt, fem-la després, de pensament i de doctrina. Per a definir-nos, hauriem de preferir el títol de "nacionalista" al de la nostra organització política o sindical. . .

La llibertat de Catalunya solament pot aconseguir-se per la força del nostre pensament, per la nostra fermesa interior, per la nostra alçada de mires.

Per la defensa d'aquesta tasca nacional, BANDERA, el més modest reducte del present, convoca a títol d'urgència a tots els nacionalistes de Catalunya. . .

«BANDERA» a comarques.

Crònica de La Segarra

Cansament Polític?

No és estrany que després de les moltes convulsions que ha sofert la nostra Pàtria durant els darrers temps hom observi en la nostra comarca certs símptomes de cansament. Tots vosaltres coneixeu sens dubte aquesta Alta Segarra de terres eixutes, amb els ocres de les seves pedres i el caràcter un xic esquerp dels seus habitants. Tots sabeu també l'instint essencialment individualista, conservador, amarat de pairalisme que guia els segarrencs i que en ocasions ha donat lloc a que s'exagerés la seva manca d'interès o l'afebliment de l'instint patriòtic. Tots aquests factors ajuden a que La Segarra no sigui per naturalesa una comarca amb impuls de renovació i esperit obert als problemes polítics.

Durant els anys que precipitaren la Re-

pública s'intentà amb èxit vivificar els nostres nuclis polítics segarrencs; quan s'esdevingué el canvi de règim els sectors catalanistes d'esquerra aconseguiren una reeixida estructuració. Però viguda la sublevació militar es produí el trontollament primer i després l'ensulciada de tot allò que s'havia pogut edificar en el terreny polític. El resultat fou una gran decepció d'ordre moral agreujada per la violència, l'odi i l'incapacitat dirigent dels sublevats, victoriosos i d'aquells que amb més o menys impudícia s'aprofitaren de llur triomf. La reacció, com sempre passa amb relació a les coses improvisades, es concretà en un ampli moviment passiu de «quedar-se a casa». Els anys, però, han passat i no pas endebades; la reflexió s'ha imposat i aquell abaltiment general no és sinó un cansament, un lleu cansament que no arriba a entelar el sincer desig compartit per tothom de que «això s'acabi», com amb frase gràfica ens ho sintetitzava, no fa pas masses dies, un ve l'pagés.

Però precisament perquè «això» està en vigílies d'acabar-se cal no ignorar aquest «cansament» que encara avui ens afecta, i cal també trobar-hi remei. Coneixent-ne les causes no serà difícil sobre tot si orientem el nostre esforç vers objectius concrets i de finalitat definida. El problema polític de La Segarra és aquest: acabar amb la improvisació. Hem de concretar doncs posicions, definir actituds ambigües, estimular esforços i iniciatives estructurants i donant forma concreta als sentiments esquerrans nacionalistes que priven en el cor de la nostra gent, donant a l'ideal democràtic el seu just valor i demostrant l'eficàcia inigualable de les nostres idees de respecte, llibertat i ordre.

Aquesta ha d'ésser la nostra labor si es vol que La Segarra deixi el seu «cansament» i s'incorpori amb dignitat i lealment a l'obra política que ens cal emprendre. «BANDERA» ve a donar-nos aquest sentit de reagrupació de forces; és precís, doncs que amb la fe dels ideals que ens vivifiquem superem les dificultats i els cansaments circumstancials. Ens ho demana el bé de la terra i l'interès suprem de la nostra Pàtria Catalana.

Som nosaltres

La massa antifranquista està un xic desenganyada. Havia confiat tant en el que deien certes emissions radiofòniques en els partits polítics que mes o menys s'han organitzat clandestinament, en els acords de Postdam i de totes les conferències internacionals on s'ha tractat del problema espanyol, que havia arribat a creure que la caiguda del general Franco era una cosa immediata, i com que aquest esdeveniment no s'ha produït, l'optimisme excessiu i confiat d'ahir s'ha tornat avui pesimisme.

Hom acusa els anglosaxons per la continuïtat de l'estat de coses present; però nosaltres creiem que la culpa hauriem de cercar-la en la delicada situació internacional que divideix el món en dos camps gairabé sempre antahònics i en l'actuació, poc encertada, dels nostres partits demòcrates.

No ignorem que les circumstàncies de la clandestinitat i de l'exili no són, sovint, les més convenientes per una tasca política eficaç; però tot i així, nosaltres i amb nosaltres la massa antifranquista que ens segueix, reconeixem que és més còmode ésser intransigent en política i partidari del tot o res vivint en l'abundor a l'estranger, que sofrint en la pròpia carn els efectes de la dictadura feixista.

Bandera ha dit sovint de que som nosaltres mateixos, amb el nostre propi esforç, els qui hem de resoldre els nostres propis problemes sense refiar-nos de l'estranger; però això solament pot fer-se abandonant ambicions i partidismes i enfrontant-se amb la realitat dels fets. I els fets, ara com ara, ens indiquen la conveniència d'aliar-nos amb totes les forces antifranquistes, que són les que han decidències de la lluita.

Com que nosaltres estem despullats de partidismes i d'ambicions i només ens mou l'amor a Catalunya ofrenem aquest programa a les organitzacions i partits polítics de la nostra terra.

Victoria de l'Esperit

El catalanisme ha estat molt superior en el seu aspecte cultural que en el polític. Si els nostres partits i organitzacions en el terreny de la lluita política han fracassat algun cop, en canvi han reeixit gairebé sempre en el camp de la cultura. I és perquè els catalans sentim un amor autèntic per les coses de l'esperit, justificant la dita de que Catalunya respecte a la Península és «la finestra oberta damunt d'Europa».

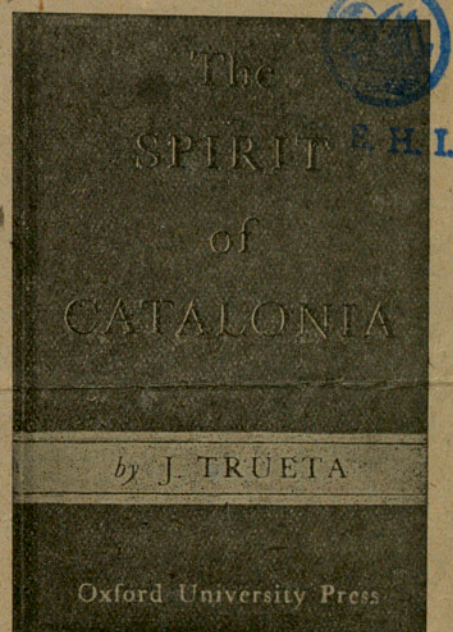
Ara mateix és ben discutible l'actuació dels nostres partits i organitzacions en l'exili, però el que no admet crítica és tot el que han fet en pro de la nostra cultura arreu del món on hi ha nuclis importants de catalans i, especialment, a França i a Mèxic. S'han creat editorials, es publiquen nous llibres, s'en reïmpreixen d'altres, es fan exposicions d'art.

A Catalunya, la nostra llengüa i les manifestacions genuïnes de la nostra cultura han pogut ésser suprimides pels militars victoriosos, però gràcies a l'esforç dels catalans exilats no s'ha estroncat gens l'obra cultural de les generacions anteriors a la nostra.

Un exemple del que diem ens el forneix el primer saló d'Art Català organitzat a París per «L'Amicale des Catalans à Paris» i que tingué lloc del 8 de Novembre al 6 de Desembre de l'any passat, el comitè artístic del qual estava integrat per Pierre Brune, Pierre Camo, Jean Camp, Pau Casals, Jean Cassou, Ventura Gassol, Pau Picasso, Raymond Sudre i Gustau Violet. S'hi exposaren obres d'Antoni Clavé, Pere Creixams, Joan Fàbregas, Apelles Fenosa, Grau Sala, Aristides Maillol, Picasso, Joaquim Sunyer, Fermí Tubau, Xavier Vilató i Gustau Violet. Hi havia seccions de boixos gravats, ceràmica i ebenisteria. En la

secció literària s'hi exposaren obres entre altres, de Joan Maragall, Josep M.ª de Sagarra, Josep Sebastià Pons Domènec de Bellmunt, Jean Amade, Tomàs Garcés i Pere Coromines...

No hem de fer l'elogi del Dr. Trueta. No hem d'explicar tampoc l'obra que ha realitzat com a metge, salvant amb el seu mètode a un gran nombre de ferits de la passada guerra, motiu pel qual

els anglesos l'aprecien molt. Però per a nosaltres el nom del Dr. Trueta ens recorda la creació, junt amb altres patriotes, a Londres, del «Comitè Català», i de que amb el seu prestigi ha fet molt per la causa de Catalunya. El seu llibre «Esperit de Catalunya», editat amb exit a Oxford fa poc la portada del qual publiquem ha contribuït també a difondre entre els anglesos el coneixement de les nostres coses i la veritat de la nostra situació política.

Remerciem al Dr. Trueta per aquesta obra segurs de que en fer-ho interpretem el desitj de tots els catalans.

BANDERA DE LA REPUBLICA CATALANA

EL SEGON PROBLEMA

Durant els cinc anys de la Segona República els catalans no arribarem a comprendre l'origen de moltes de les innombrables dificultats amb què havien de lluitar els nostres homes de govern.

Els nostres partits polítics, per altra part, foren tan ingenus que es prestaren a secundar l'obra de preparació de la guerra civil iniciada l'any 1936 i que s'expressà d'una manera ben palesa en la irreductible i criminal escissió del país en dos bàndols contraposats. És incompreensible que els dirigents catalanistes no tinguessin consciència del fracàs a que ens menaven nacionalment llurs actituds sectàries. A darrera hora, quan la situació ja era desesperada, s'intentà una concòrdia nacional però els esdeveniments miliars de Juliol desbordaren l'allau contingut i la guerra civil subterrània es precipità i es feu tangible.

No cal dir que dues interpretacions «oficials» de les causes de la guerra son tan antagonicament falses com ho foren les actituds a què responen. Tan oïminal és un exercici de subleu contra el govern com que el govern respongui l'alçament tolerant o imposant una revolució de tipus negatiu com la que sofrírem.

Aquestes consideracions ens porten al tema del «segon problema».

El centralisme estatal a Catalunya té un sol i únic problema que l'angunieja i aquest problema és el catalanisme. Ni la monarquia borbònica, de signe hisòric i secularment unitarista, ni la República d'Abril «federable» però unitària, han pogut resoldre al seu gust el problema catalanista. El secret d'aquest fracàs obeeix a raons d'ordre històric i sentimental i també a interpretacions distintes de la vida derivades d'aquelles raons. Catalunya, després de superada la decadència dels segles XVII i XVIII, es retrobà a si mateixa en la prosperitat material del segle passat i inicià, amb l'escalf romàntic, el renaixement de la vida nacional. Abans que polític el catalanisme fou essencialment sentimental i líric; la fase política propiament dita és del nou-cents ençà i arriba a aconseguir l'expressió més harmònica amb Prat de la Riba a qui s'ha qualificat de «seny ordenador de la Catalunya nacional». Després del parèntesi de la dictadura del General Primo de Rivera i amb la

caiguda de la Monarquia, sense partits organitzats, Catalunya fa una regressió en l'ordre polític per donar pas a un moviment autènticament sentimental; Macià n'és el símbol patètic però impolític. Hom no pot pensar en Cambó, polític però impopular, després dels errors que cometé amb motiu del canvi de règim, errors que l'ambient d'aleshores considerava imperdonables. Si la lliga havés pogut complir la seva missió política des del 1931 al 1933 en que es reorganitzà no hauríem escoltat els crits de «Visca Macià - Mori Cambó» que en aquells temps podien semblar molt naturals però què avui en perspectiva històrica ens mostren la significació de pressagi sinistre de guerra civil que en realitat tingueren. L'impunisme polític, la immoralitat, els procediments neo-ferruixistes de l'Esquerra potser no haurien existit ni haurien provocat o justificat la vergonyosa retirada del Parlament de Catalunya dels diputats de Lliga amb motiu de la Llei de Contractes de Conreu. Una Catalunya forta i unida possiblement hauria superat la contingència de la sublevació militar del 1936; si més no hauria pogut enfrontar-se amb les forces disgregadores i tèrboles que deshonraren el nostre esforç de guerra.

No es pot, naturalment, especular amb allò que podent ésser no fou. Però cal treure'n la lliçó que deriva de tota experiència dolorosa i cal també fer professió d'humilitat política i reconèixer les propies faltes.

Al costat dels errors i de la impreparació política dels partits catalans un altre element perturbador obstaculitzà la vida nacional. El catalanisme, es veie contrastat per un «segon problema» de signe contrari que li fou posat en front més o menys obertament pels governs centrals. L'any 1905 s'amalgamà amb l'esperit militarista la política republicana dels antisolidaris bastint un moviment obrer contrari a les reivindicacions nacionals; els partits de classe atribuïen al catalanisme un origen burgès i clerical. L'any 1934, amb la famosa Llei de Contractes de Conreu abans esmentada els partits conservadors i de dreta acúsaren al catalanisme esquerrà d'haver provocat solucions de tipus revolucionari. Mentrestant, i aprofitant-se de la devilitat que ocasionaven les disensions polítiques a casa nostra, grups au-

daços forasters s'ensenyorien del moviment sindicalista català i imposaren condicions al Govern de la Generalitat, mentre individus tèrbols produïen una onada de terror i de desassossec social. D'una manera encoberta però continuada durant tota l'etapa de govern autonòmic, es mogueren a l'impuls d'uns fils invisibles els personatges que atavien i aguditzaven les dificultats creades pel «segon problema».

No cal ésser un Maquiavel per a comprendre que és una elemental maniobra de tàctica política desvirtuar un problema real creant o tolerant al seu costat un «segon problema» apte per a descongestionar aquell. Que així succeí durant la guerra civil està a la consciència de tothom i per tant no val la pena de recordar-ho.

Acabada la guerra els governants franquistes fent us del dret del vencedor intentaren dur a terme llur programa polític-econòmic. Un dels molts exemples que podríem citar és el representant per l'intent de destruir la indústria catalana. El trasllat de fàbriques enllà de l'Ebre no fou una broma tot i que resultà un fracàs. Amb mentalitat de caserna semblava cosa senzilla traslladar a Jaén o a Valladolid les fàbriques de Terrassa; això no volia dir que la cosa reixís. I no reeixí. El dia de demà és possible que hom intenti repetir la maniobra de destruir la nostra indústria i el «segon problema» serveixi a aquesta finalitat, plantejant-lo no precisament amb el pretext de traslladar les fàbriques a «provincias hermanas», sinó sobre raons de tipus social. En previsió de que arribi el cas d'aquest exemple estem disposats a defensar, la riquesa de Catalunya, no els interessos dels fabricants, amb la fermesa que calgui malgrat que al fer-ho se'ns titlli de reaccionaris i de feixistes; perquè davant de la realitat viva de Catalunya, compatible amb les fórmules més avançades de política social, estem disposats a desafiar a tots els enemics de la nostra personalitat col·lectiva, sigui quin sigui l'«isme» amb que es presenti el futur «segon problema» que ens provocarà el multiforme esperit unitari del centralisme espanyol.

